

مذاکرات جامع با آمریکا؟

گوروش احمدی

دیپلمات پیشین

در حالی که طی هفته‌های اخیر شاهد نشانه‌های فزاینده‌ای از سمت ایران و آمریکا مبنی بر آمادگی برای مذاکرات جدی برای حل‌وفصل اختلافات بوده‌ایم، اکتون نایجا نیست اگر نظری اجمالی به کیفیت و شرایط این مذاکرات احتمالی به شرح زیر ببیناریم:

چرا مذاکره؟

تحریم‌های گسترده فراملی که ببر ایران تحمیل شده و حتی دوستان ایران نیز خود را عملا ناچار از رعایت آن دیده‌اند، در تاریخ معاصر از نظر مدت و شدت بی‌سابقه است. مطابق برآورد کارشناسان، ایران به صدها میلیارد دلار سرمایه‌گذاری برای رفع انواع ناترازی‌ها نیاز دارد؛ ناترازی‌هایی که هرساله بر دامنه و شدت آنها افزوده می‌شود. اجماع وجود دارد که مشکلات اقتصادی موجود با سازوکارهای صرفا اقتصادی قابل رفع نیست و مادام که انواع مشکلات سیاست خارجی و در رأس آنها تحریم ادامه دارد، هر روز بر دامنه این مشکلات افزوده خواهد شد. مقامات ایرانی در حدود ۲۰ سال گذشته انواع روش‌ها را آزموده و عملا نتیجه مطلوب را نگرفته‌اند. تحریم نه‌تنها دلیل اصلی مشکلات اقتصادی است، بلکه هم‌زمان یکی از دلایل اصلی دیگر مشکلات اعم از مشکلات اجتماعی و تشدید سوءمدیریت و فساد گسترده در سیستم هم است. قشری در سیاست ایران شکل گرفته هسند که حیات خود را مهیون تحریم می‌دانند و تعمیق فساد سیاسی نیز یکی از نتایج عملکرد این قشر است. در آمریکا نیز حضور ترامپ که کنگره را با خود دارد، می‌تواند فرصتی برای یک توافق پایدارتر باشد. به لحاظ بین‌المللی نیز هیچ‌گاه مذاکره با آمریکا برای رفع تحریم‌ها مانند امروز ضرورت نداشته است. رابطه تیره بین ایران و اروپا به دلایلی که می‌دانیم، ایران را در معرض خطر تبدیل‌شدن به یکی از معدود اهداف مشترک اروپا و ترامپ قرار داده است. فشار ترامپ به چین نیز می‌تواند موجب شود تا چین خود را ناچار از استفاده از کارت ایران ببیند و متمایل به توقف داوطلبانه فروش نفت ایران به پالایشگاه‌های کوچک چین شود. همین نگرانی را باید از ناحیه روابط پوتین و ترامپ داشت که هر دو علاقه‌مند به همکاری با هم هستند و پوتین بارها نشان داده که توجهی به منافع ایران ندارد. تلاش اسرائیل برای استفاده از حضور ترامپ در کاخ سفید برای پیشبرد راهبرد منطقه‌ای خود، ازجمله کشاندن او به اقدام نظامی علیه ایران نیز بر کسی پوشیده نیست. در کنار این عوامل، مکانیسم ماشه نیز مطرح است. اگر از این طریق قطع‌نامه‌های پیشین سازمان ملل علیه ایران احیا شوند، دوباره نفس غنی‌سازی، برنامه موشکی و خرید و فروش تسلیحات متعارف توسط ایران ممنوع می‌شوند و کشورها تشویق به تفتیش کشتی‌های راهی ایران و از مبدأ ایران خواهند شد.

موضوع مذاکرات؟

موضوع مذاکرات مهم‌ترین مسئله است. در مذاکرات منتهی به توافق برجام، تصمیم نظام این بود که فقط یک موضوع یعنی برنامه هسته‌ای ایران و تحریم‌های مربوطه در دستور کار باشد. نگارنده در چند سال اخیر همواره توجه داده که تک‌موضوعی بودن برجام بزرگ‌ترین نقطه ضعف آن است؛ چراکه با وجود رفع تحریم‌های هسته‌ای، دیگر تحریم‌ها اعم از دوجابه و فراملی در ارتباط با مسائل منطقه، حقوق بشر، تروریسم، تسلیحات متعارف و... به قوت خود باقی ماند و موجب سردرگمی و تردید شرکت‌ها و بانک‌های بین‌المللی برای کار با ایران شد. به‌علاوه، در حالی که رفع تحریم‌ها موجب رونق تجارت ایران با بسیاری از کشورها شد، آمریکا از این ادویه بیرون ماند و دو بند برجام درباره معافیت شعب خارجی شرکت‌های آمریکایی و کار با بونینگ و ایرباس به دلایلی که می‌دانیم، تعلیق شد.

برخی مقامات سابق و کنونی آمریکایی مانند وندی شرمن و بلینکن اخیرا از مذاکرات جامع سخن گفته‌اند و مقامات ایران در دولت سیزدهم نیز درباره طیفی از انواع موضوعات با طرف آمریکایی مذاکره غیرمستقیم داشتند که حاصل آن «فناهم ناثوشته» بود؛ ضمن اینکه در ۱۳۸۲ (۲۰۰۳) نیز ایران ابتکاری برای شروع مذاکرات جامع با آمریکا نشان داد که به دلیل استقبال نکردن دولت بوش به جایی نرسید. دولت جدید ترامپ نیز احتمالا خواستار مذاکرات جامع با ایران خواهد بود. شرایط منطقه‌ای نیز تا حدودی مذاکرات جامع را تسهیل کرده است. مسائل منطقه و حمایت ایران از متحدانشش که می‌توانست در رأس اولویت‌های آمریکا باشد، به دلیل تحولات چندماهه اخیر ممکن است دیگر اولویت سابق را برای طرفین نداشته باشد.

سه شنبه ۴ دی ۱۴۰۳
۲۲ جمادی الثانی ۱۴۴۶
۲۴ دسامبر ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۰۰۸
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: گفت‌وگو با مهدی غبرایی درباره وضعیت ترجمه ادبی به مناسبت انتشار رمان «رودی به نام زمان» • گزارش «شرق» از توافق دولت عراق و گروه‌های مقاومت

روز سرنوشت فیلترینگ

اگر دولت موفق نشود در این جلسه تمام پلتفرم‌ها را از فیلترینگ خارج کند شنیده می‌شود پلتفرم‌های واتس‌آپ و گوگل پلی در مرحله اول در دسترس کاربران قرار بگیرند

سونیتا سرآپ‌پور؛ خبرهای ضدونقیضی از برگزاری جلسه جدید شورای عالی فضای مجازی در چند روز گذشته منتشر شده است. پیگیری‌های خبرنگار «شرق» از چندین منبع مختلف نشان می‌دهد که حداقل تا زمان انتشار این گزارش، جلسه شورا امروز (۴ دی) برگزار خواهد شد و در مورد رفع فیلترینگ، یکی از وعده‌های اصلی مسعود پزشکیان در کارزارهای انتخاباتی، تصمیم‌گیری می‌شود. شنیده‌های «شرق» حاکی از این است که در این جلسه یا دولت می‌تواند از همه ابزارها و قدرت خود استفاده کند و مجوز رفع فیلترینگ همه پلتفرم‌های فیلترشده را بگیرد، یا فیلتر پلتفرم‌های محبوب گام‌به‌گام برداشته خواهد شد. طبق اطلاعاتی که «شرق» به دست آورده، اگر دولت موفق نشود اعضا را به برداشتن کامل فیلترینگ پلتفرم‌های محبوب

شایعه استعفاى رئیس جمهوری، شکاف بین اصولگرایان را عمیق‌تر کرد پزشکيان هدف پروژه بگيران

صفحه ۲

یادداشت

وقتی نهادها درست کار نمی‌کنند

حسین حقگو

کارشناس اقتصادی

نیست» (رساله‌ها – میرزا ملکم‌خان). صدایی که متأسفانه کمتر گوش شنوایی برای آن وجود داشته و بحران‌های بزرگ اقتصادی، سیاسی و اجتماعی امروز و توسعه‌نیافتگی این سرزمین با وجود مزیت‌های عظیم انسانی، جغرافیایی، معدنی و تمدنی حاصل این کم‌شنوایی است. مثال دیگر این دخالت‌های بیجای نظام حکمرانی در مسائل خرد و بلاجبار وارد شدن مهم‌ترین نهاد فیصله‌بخش بحران‌های امنیتی یعنی نهاد «شورای امنیت ملی» به منازعات اجتماعی، لایحه «حجاب و عفاف» است که چند ماهی است فشار روانی بسیاری را متوجه جامعه کرده و انرژی زیادی را از دولت گرفته است. این در حالی است که در هر دو اینها، دخالت‌های نهاد شورای امنیت ملی (تأمین مرغ و حجاب و عفاف)، کافی بوده و هست که به جامعه و حق انتخاب آن احترام گذاشته شود. در حوزه اقتصاد باید حقوق مصرف‌کنندگان و فضای آزاد برای فعالیت فعالان اقتصادی و کارآفرینان را به رسمیت شناخت و در حوزه اجتماعی و سیاسی، فعالیت و حق انتخاب و اختیار انسان را پذیرفت. باور به اینکه آزادی انسان (مک کلوسکی)، آزادی‌ای که با تلاش آدمی و سازمان‌های مدنی در محدودکردن اختیارات بی‌حومرز دولت (به تعبیر هابز، لویاتان) حاصل می‌شود، اساسی‌ترین گام برای هر توسعه‌ای است. درواقع دالان باریک آزادی، دالانی است که حکومت و جامعه بکدیگر را متوازن می‌کنند «ما نیاز به حکومتی داریم که ظرفیت اجرای قانون، مهار خشونت، حل‌وفصل مراقات و ارائه خدمات عمومی را داشته باشد، و درعین‌حال از طریق جامعه‌ای جسور،

یادداشت

بازاندیشی رابطه دولت و نهادهای مدنی

حکمرانی همکارانه، شهروندی مسئولیت‌پذیرانه

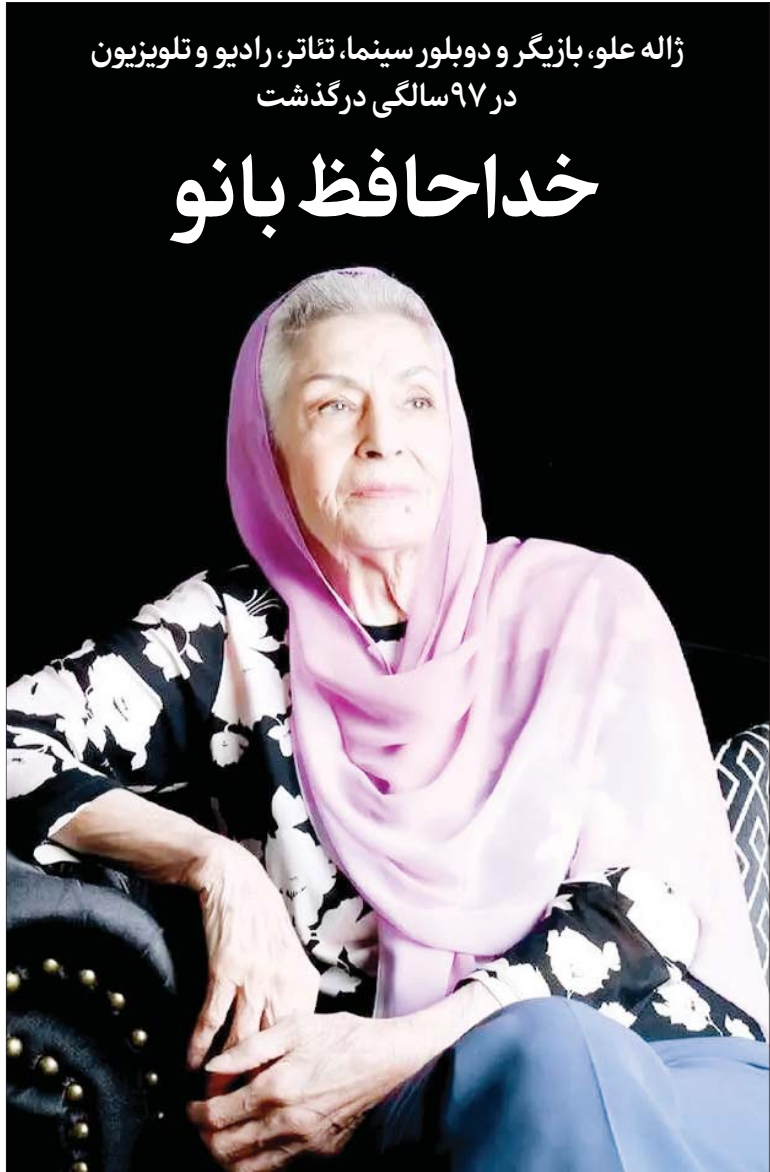

صالح نقره‌کار

وکیل دادگستری

به دولت. آموزش اعضای شوراها برای ایفای نقش مؤثر در حکمرانی محلی.

۳. توسعه ظرفیت‌های اجتماعی آموزش عمومی: برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای تقویت سواد اجتماعی، سیاسی و حقوقی شهروندان. ترویج فرهنگ گفت‌وگوی اجتماعی از طریق رسانه‌ها.

این گزارش را در صفحه ۱۲ بخوانید

سخنگوی وزارت خارجه خبرداد

دور جدید مذاکرات با اروپا به‌زودی

۲

برگزیده‌ها

ناظر قانون هوای پاک دربره در اطلاعات سوخت

بنزین آلوده است

«شرق» بلا تکلیفی والدین در بیدارکردن پزشک و متخصص اطفال برای فرزندان‌شان را بررسی می‌کند

کمبود پزشک اطفال در بیمارستان‌ها

بازگشت ترامپ به کاخ سفید و چشم‌انداز ایده اشغال تایوان از سوی چین

«فرصت» پکن از دست می‌رود

کدام کشتی‌گیر بیشترین قرارداد را بست

روس‌ها در ایران پول پارو کردند؟

بررسی ماجرای نابینایی بیماران بیمارستان نگاه

برنامه‌های پنجمین سالگرد گرامیداشت سردار حاج قاسم سلیمانی تشریح شد

برگزاری هزارمین یادواره در استان تهران

یادداشت

آینده سوریه

اردوان امیراصلانی

در تاریخ هشتم دسامبر، ائتلافی متشکل از گروه‌های شورشی به رهبری سازمان اسلام‌گرای افراطی «هیئت تحریرالاشام» رژیم بشار اسد را سرنگون کرد و به نیم‌قرن سلطه خانواده اسد در سوریه پایان بخشید. موفقیت خیره‌کننده این حمله دلایل متعددی دارد که ریشه در گذشته دارند. پس از شکست داعش در سال ۲۰۱۸، بشار اسد فرصت برگزاری یک گفت‌وگوی ملی با جناح‌های مختلف و دستیابی به یک راه‌حل سیاسی را از دست داد و به‌این‌ترتیب شکاف‌های موجود در جامعه سوریه را عمیق‌تر کرد.

۵ صفحه ادامه‌ده

انا لله و انا الیه راجعون

جناب آقای دکتر رامین خسروخاور

درگذشت ناگهانی خواهر ارجمندتان

دکتر رویا خسروخاور

را تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای

آن مرحومه غفران و رحمت و برای شما و سایر

بازماندگان صبر آرزو مندیم.

بیژن زنگنه، منصور معظمی، محمد علی عمادی،

احمد داودی، محمد عالمی، امید شاکری،

فرشید شکر خدایی، خسرو شاهلی، محمد هاشمی،

آرش نجفی منش، عادل نژاد سلیم، حمید صمدی

محمد علی کیانی، محمد علی شفیعی، محمد نجفی،

اشکان فرید، سپهدار انصاری نیک، الهه محققی،

حمید میرزاده، وحید حدادی اصل، عباس شعری مقدم

۵ صفحه ادامه‌ده